

Kidnappningen

Kidnappningen

eller

Problemet Shangri La

drama i fem akter efter James Hiltons roman

av Christian Lanciai (2002)

Personerna :

Henry S. Barnard, amerikan
Miss Roberta Brinklow, sjuksköterska
Hugh Conway, brittisk konsul
Miles Mallison, hans vicekonsul
Talu, pilot
tibetaner
Chang, kines
storlaman
Prinsessan Lo-Tsen
en läkare
tre sjuksystrar
Rutherford

Handlingen äger rum omkring Himalaya 1930
samt (sista scenen) på havet.

Copyright © Christian Lanciai 2002

Problemet Shangri La.

Akt I scen 1. Buskar.

Barnard (med cigarr) Vad fan gjorde vi för att förtjäna detta? Kom vi inte med en god vilja och hederliga avsikter kanske? Har vi inte bara gjort gott här i landet?

Brinklow Det är inte deras fel. De råar inte för det. Skyll inte på dem för att banditer vill förtrycka dem.

Barnard Men de ska ju då för helvete skjuta ner banditerna och inte oss!

Conway (inträder) Planet är klart. Vi har bara att ta plats.

Barnard Tack och lov för att vi åtminstone har råkat ihop med en brittisk konsul!

Brinklow Och alla de andra utsatta stackarna?

Conway Ta det lugnt, fröken Brinklow. Det finns plantransport för dem alla, och vi är inte mer än 80 utlänningar här i landet.

Barnard Ni får det att låta så djävla enkelt. Hur fan ska vi ta oss igenom den där myllrande larmande hopen till flygplanet då? Det blir ju rena gatloppet!

Conway Ingenting blir lättare av att ni sprider panikstämning, mr Barnard.

Mallison Lita bara på Conway och håll huvudet kallt, så ordnar det sig. Maharadjans kärra är i alla fall bättre än vilket annat gammalt indiskt flygvrak som helst.

Conway Alla klarar sig, Mallison. Den enda skillnaden är att vi fått ett privatplan. Det är inte säkrare för att det är mindre, men alla är säkra.

Barnard (slänger cigarren) Vad tusan väntar vi på då? Ta plats och låt oss komma ur den här djävla revolutionshålan innan alla börjar skjuta vilt omkring sig!

Mallison Det har de redan hållit på med länge, och det är ert fel, yankee, som exporterat vapen till deras inbördeskrig.

Barnard Och är du då oskyldig som ett lamm, din överdängare till brittiskt överklassyngel? Har briterna inte sålt ett enda vapen eller en enda tanks till kriget här med fienden kanske?

Conway Börja inte slåss nu, mina herrar, utan låt oss gå ombord.

Brinklow De vill kanske inte bli evakuerade utan hellre slåss med rebellerna.

Barnard Jag tänker då inte vänta på att bli grillad här av skjutgalna huvudjägare! *(tar fram en ny cigarr och biter av den)*

Conway Ni hinner inte med någon ny cigarr nu, mr Barnard, och på flygplanet får ni inte röka.

Barnard Det var som tusan! Måste man då stanna bland huliganer och vänta på att bli flådd levande för att få röka!

Conway Ni får röka efter resan.

Mallison Kom igen, Barnard! Vi gör upp på flygplanet.

Barnard Tur att jag har whiskey åtminstone. *(slänger cigarren)*

(De banar sig väg ut på flygfältet genom ett stormande larmande hav av asiater i kaos och turbaner.)

Scen 2.

De kommer in i flygplanet, Brinklow först.

Brinklow Det var ingen super Boeing precis. Jag förmodar att de har toaletten på vingen.

Barnard Från vilket förhistoriskt krig har de grävt fram den här skrothögen?

Mallison Var tacksamma för att ni får flyga i luften över huvud taget. Annars lämnar vi er gärna hos kannibalerna på marken.

Brinklow Jag ser ingen toalett någonstans.

Barnard Toaletten, madame, finns inte på vingen. Ni får skita mellan golvplankorna.

Mallison Fastän ni är amerikan, mr Barnard, har vi en dam ombord som man bör visa någon hänsyn.

Barnard Det är ju för fan det jag gör! Hon behöver en toalett! Jag försöker hjälpa henne på traven! Är inte det vad ni kallar en gentleman?

Conway (kommer sist in) Toaletten, madame, blir åtkomlig så fort vi stänger flygplansdörren.

Barnard (till Mallison) Försök inte sätta dig över mig bara för att jag är en fri amerikan, din mallapa!

Mallison Ursäkta, jag försöker bara indikera vilka fasoner man bör ha ombord på ett flygplan tillsammans med damer.

Barnard Kallar du den här T-forden en flygkärria? Hur fan, Conway, tror du vi ska kunna flyga över Himalaya i den här flaxande kofferten?

Conway Maharadjan av Kashmir har gjort det dussintals gånger och överlevt.

Barnard Även från världens ändhål Buskar?

Mallison Damerna, yankee.

Brinklow Det är lugnt. Jag är van vid kannibaler. Mr Barnard skjuter åtminstone inte skarpt.

Mallison Var inte för säker på det. Det skulle inte förvåna mig om det var han som utrustat huvudjägarna med skjutvapen och robotar.

Barnard Håll klaffen, ditt nöt!

Mallison Tydligt är det sant.

Brinklow Hurra! Vi rör på oss!

Conway Får jag be er in ta era platser och ta på er säkerhetsbältena.

Barnard Finns det såna här? Ett mirakel om vi verkligen lyfter!

Mallison (sätter sig) Det är nog bäst att hålla i sig. Det här påminner mig om första gången jag flög över engelska kanalen i det stora världskriget.

Barnard Säg som det var. Du både kissade och sket på dig.

Mallison (reser sig) Nu går det för långt!

Conway Sitt ner!

Barnard Ungtuppen vill slåss. Pistol, värja eller muskedunder, din urmodiga anakronism?

Mallison Varför inte dina egna organ, de granatladdade hagelbössor du gett detta folk att skjuta ihjäl sig med.

Conway Inga slagsmål ombord. Har ni ingenting lärt er av helvetet i Buskar?

Brinklow De har bara blivit smittade.

Mallison Bekänn, din skojare! Du är vapensmugglare till rebellerna! Därför är du så rik och skum och uppblåst!

Barnard (tar fram en cigarr och biter av den) Din gröngöling, du vet inte vem du talar till. Du vet inte vad du talar om. Är det fel att stödja förtryckta folk i deras frihetskamp? Du och ditt brittiska imperium har bara velat kolonisera och förtrycka folk för att kunna utsuga dem. Därmed har vi fått ett djävla arbete med att organisera det universella missnöjet och motståndet!

Mallison Han bekänner!

Conway Sitt ner i flygmaskinen!

Barnard Jag bekänner ingenting. Det roar mig bara att trotsa dig, mallapa. Du skulle stannat hemma i söndagsskolan.

Mallison Vi har själva hört hur han som amerikan hjälper och stöder utbildade folk till att roffa åt sig makt med våld för att kunna missbruka den. Vi engelsmän utbildar folk! Ni lär dem bara att döda!

Barnard Nej, vi lär dem att försvara sig mot översittare och utsugare som du.

Mallison Är det inte utsugning att sälja åt dem vapen att fördärva sig med?

Barnard Det brittiska imperiets grundregel i alla tider har varit att söndra och härska.

Mallison Det är lögn! Vi ville bara civilisera! Men ni vapenförsäljare bara brutaliserar!

Barnard För att göra pengar är allting tillåtet, sade Bank of Englands högste direktör och tryckte mera pengar.

Mallison Han bekänner!

Barnard Jag bekänner ingenting, för jag är bara realist.

Brinklows Mina herrar, sluta med ert tröttsamma tjat nån gång. Hur ska man annars kunna sova?

Barnard Konsul Conway sover som en gris. Han är van vid revolvrarnas musik. Var han inte i Moskva 1918?

Mallison (*har sett ut och fattat en misstanke*) Något är fel.

Brinklows Jag tycker vi håller ganska jämn fart och höjd. Vad är fel?

Mallison Vi är inte på rätt kurs. Det där höga berget där borta är K2, men det borde ligga i norr och inte i söder.

Brinklows Är du säker?

Mallison (*väcker Conway*) Conway, vakna!

Conway (*trött*) Vad är det?

Mallison Vi är på fel kurs! Se!

Conway (*tittar trött ut*) Alltid ska du hetsa mig, Mallison. Så vi tar kanske en annan rutt. Än sen?

Mallison Är inte det där berget K2?

Conway Jo, det är det nog. Än sen?

Mallison Vi flyger norr om det i stället för söder om!

Conway Jag råder dig att inte gå och predika för piloten om hur man kör.

Mallison Det är precis vad jag ska göra! (*vill gå mot förarhytten*)

Barnard (*hindrar honom*) Var nu inte en idiot, Mallison. Vi behöver inte din panik här uppe. Vi hade nog av den där nere. Vi hade en förbaskad tur som fick det här puttrande privatplanet, och piloten vet vart han ska flyga oss.

Mallison Men han flyger fel!

Barnard Ta det bara lugnt. Jag ska gå och se om han har somnat vid ratten. (*går mot förarhytten*)

Brinklows Piloten kan väl inte somna vid ratten?

Mallison Han skojade bara. Men jag känner på mig att något är fel.

Brinklows Vi är kanske shanghajade och åker till Shanghai i stället.

Mallison Det är inte roligt i så fall, för bränslet räcker inte dit. Vi flyger upp mot trakter där alla normala plan bara kan störta.

(*Barnard kommer ut igen och ser allvarlig ut.*)

Brinklows Nå?

Barnard Mallison har rätt. Något är fel.

Brinklows Vad sade piloten?

Barnard Ingenting. Han är inte vår pilot.

Mallison Det var det jag visste!

Brinklows Hur vet ni att han inte är vår?

Barnard Han talar inte engelska, och hans enda språk är en revolver.

Mallison Det passar väl er, yankee. Varför övermannade ni honom inte genast och satte ner kärnan på ett lämpligt ställe?

Barnard Gå du och slåss själv obehäpnad mot en laddad revolver.

Mallison Hur vet du att den är laddad?

Barnard Jag föredrar att inte vara den som tar reda på saken i ett flygplan.

Brinklow Menar ni att vi är kidnappade?

Barnard Det ser inte bättre ut. De måste ha slängt ut den reguljära piloten kanske redan på flygfältet.

Conway Det får vi verkligen hoppas.

Mallison Gör något, Conway! Det här är en krissituation!

Conway Är det? Inte ännu. Eller det vet vi inte ännu. Karlen kan flyga, och han vet vart han ska. Vi har hållit exakt samma kurs hela tiden. Det är någon metod i denna galenskap.

Brinklow Så vad ska vi göra?

Conway Förslagsvis ingenting. Vi är i vår shanghajares våld. Vi vet inte vad han vill, men förhoppningsvis vet han vad han vill.

Mallison Ja, dumpa oss på toppen av K2!

Barnard Bli inte hysterisk, pojkvasker. Gör som jag. *(tar en cigarr)* Det finns inget bättre att göra.

Conway Ni är i er fulla rätt, mr Barnard, då vi har ställts utanför lagen. Jag hoppas bara att damen ursäktar.

Brinklow Ska man gå under kan man lika gärna göra det med stil.

Barnard Precis min åsikt.

Mallison Ni tycks alla strunta i hur det går för oss.

Conway Inte alls, Mallison. Det är bara inte så mycket vi kan göra, då vad vi än skulle göra bara skulle förvärra situationen.

Barnard Precis min åsikt.

Brinklow Så låt oss ta det lugnt och sova på saken tills vi landar, om vi landar.

Barnard Ni är ovanligt förnuftig för att vara kvinna, miss Brinklow.

Brinklow Ni låter som om ni var gift och på flykt från frun.

Mallison Eller från rättvisan.

Barnard Kanske bådadera.

Conway Jag ska kolla piloten. *(går fram till förarhytten, knackar på rutan, varpå piloten vänder sig om och riktar ett skjutjärn mot honom.)* Ursäkta, fel dörr. *(kommer tillbaka)* Ni såg själva. Inget att göra.

Mallison Det är ju förfärligt!

Barnard Gör inte saken värre, pojkvasker. Rök en cigarr.

Mallison Ja, och sätt fyr på hela kärnan medan vi flyger i luften! Det vore väl något för er att skratta åt!

Barnard Bli inte desperat, gosse. Bara för att situationen är hopplös behöver den inte vara allvarlig.

Mallison Dig kvittar det, men inte mig, som har en fästmö hemma i England, som inte vet var jag är! Och nu tänker jag kräva av den galne piloten att han gör slut på skämtet och flyger oss tillbaka eller åtminstone landar innan vi strandar bland bergen!

Conway Jag tror du slipper besväret, Mallison. Motorn hostar, bensinen är snart slut, och jag tror han ämnar gå ner för landning.

Barnard Kan han landa här mitt i Klippiga Bergen är han den styvaste mästervärd jag någonsin har störtat med.

Mallison Håll käften! Tala aldrig om störtning i ett flygplan!

Barnard Men, gosse, vi störtar ju. Jag är bara realist.

Brinklow Är det sant, konsul Conway?

Conway Vi går onekligen ner, och piloten kan sina saker. Vilken annan flygare som helst skulle bli vingklippt bland dessa sylvassa toppar.

Mallison (mer och mer desperat) Vi störtar! Vi faller!

Barnard Se det så här, gosse. Fallet är fritt. Avgrunden är utan botten. Det enda du kan känna är fullkomlig svindel. Du störtar snabbare och snabbare. Och katastrofen är fullkomligt oundviklig. Inte ens ett mirakel kan rädda dig.

Brinklow Ni är grym, mr Barnard.

Barnard Jag försöker bara få den här gossen att mogna medan han lever. Och även om vi överlever en störtning kan ingenting rädda oss, ty ingen vet var vi är och allra minst vi själva.

Mallison Håll snattran, din förbannade djävel! (*rusar upp och tar stryptag på honom*)

Conway Inte nu, Mallison. Håll i er. Vi kraschar.
(*Ett öronbedövande oväsen när planet går ner medan ljuset blixtrar och slocknar. Efter en stund är det över.*)

Har ni alla klarat er?

Barnard Det var den styvaste landning jag har sett. Han förlorade inte mer än ena hjulet och ena stjärtvingen.

Mallison Nu ska fan i mig den lustigkurren få betala för det här! (*rusar till förarhytten*)

Conway Mallison!

Barnard För sent. Råkurret är lika oundvikligt som katastrofen. Om piloten överlevde är han död nu. (*Mallison kommer tillbaka tom i blicken.*)

Brinklow Vad är det, mr Mallison?

Mallison Conway, kom. Något är galet med piloten.

Barnard Och det säger du nu.

Conway Lever han?

Mallison Ja, han lever, men kanske inte länge till.

Conway Är han medvetslös?

Mallison Jag tror han har fått hjärtslag.

Barnard Det skulle jag också få om jag styrde ett flygplan hit med den här muntergöken som baksätesförare.

Brinklow Skämta inte nu. Det här är allvarligt.

Barnard Det menar ni inte?

Brinklow Konsul Conway, jag har lite konjak om det kan hjälpa.

Conway Det om något kan kanske hjälpa. Vi måste föra över piloten hit. Hjälp till, Mallison. (*de går ut i förarhytten*)

Barnard Inte visste jag att ni nunnesköterskor reste med så starkt bagage.

Brinklow Vad gör man inte för patienterna, mr Barnard.

Conway (släpar in piloten tillsammans med Mallison)

Brinklow Hur är det med honom?

Conway Han lever men inte mycket mer.

Mallison Var har ni flaskan?

Brinklow Här. (*räcker fram den. Conway ger piloten att dricka.*)

Conway Sakta i backarna. Inte allt på en gång.
piloten (hostar och kommer till liv)

Brinklow (triumferande) Han lever!

Mallison Tack vare er. Men jag har tagit skjutjärnet ifrån honom.
 Barnard Bäst ni tar det från Mallison, Conway.
 Conway Han kan ha rätt, Mallison. (*räcker fram handen. Mallison ger honom skjutvapnet.*)
 Brinklow Försök få honom att prata. Han är den enda som vet något om var vi är.
 piloten Tibet.
 Mallison Han talar!
 Brinklow Han förstår oss!
 Conway Varför är vi här?
 piloten (*med största ansträngning*) Shangri La.
 Mallison Shangri La. Vad fan är det för någonting?
 Conway La betyder pass på tibetanska. Det är kanske namnet på var vi är.
 Barnard Det är definitivt utanför kartan.
 Conway Vad är Shangri La?
 piloten (*med möda*) Kloster. Berget.
 Conway Här finns ett kloster i närheten. Tydligen vid berget.
 Mallison Vilket djävla berg? Här finns bara hundra tusen!
 Conway Såg du inte berget strax innan vi landade, den stora ensamma pyramiden i månljuset?
 Brinklow Jag såg det!
 Barnard Alltså finns det. Inget snack om saken.
 Conway Vi ska tydligen gå mot berget för att hitta till klostret.
 piloten Shangri La. Shangri La. (*pekar bortåt*)
 Mallison Ja, du har sagt det redan. Men hur fan hittar vi dit?
 Brinklow Tala inte hårt till honom. Han är döende.
 piloten (*döende*) Shangri La. (*dör*)
 Barnard Det var det det. Han är borta, den enda som visste något. Vad gör vi nu?
 Conway Vi måste leta oss fram till detta Shangri La. Om vi inte hittar det måste vi kunna ta oss hit tillbaka.
 Mallison Det finns varken mat eller värme här ombord.
 Conway Nej, jag vet.
 Barnard Alltså måste vi finna stället.
 Brinklow Se! (*pekar*)
 Mallison Räddade!
 Conway De måste ha sett oss landa. Nu börjar det, vänner. Var beredda på det stora mysteriet om varför vi har flugits hit.
 Mallison Ett större mysterium är hur vi ska ta oss tillbaka.
 Barnard Vi har ingen brådska, gosse. (*biter av en cigarr*) En sak i sänder.
 Brinklow Vi har i alla fall överlevt.
 Mallison Tills vidare.
 (*Dörren öppnas och pälsklädda tibetaner kommer in i planet, alla mycket pratsamma och ivriga att få ta hand om dem och vägleda dem.*)
 Barnard Vad säger de?
 Conway De vill nog visa oss vägen till Shangri La.
 (*Tibetanerna ojar sig över den döde piloten men tar med honom också.*)
 Barnard Han får åtminstone en anständig begravning.
 Mallison En anständig begravning? Här på månen?
 Brinklow Vi är inte på månen, mr Mallison. Vi är bland anständiga buddhister som är här för att ta hand om oss. Det minsta vi kan göra är att följa dem.
 Barnard Äntligen en realist! Du har mycket att lära av henne, pojkvasker.

Conway Kom, låt oss gå. Vi är färdiga här.
(*De följer med tibetanerna ut ur planet, som även bär ut den döde piloten.*)

Scen 3. Utanför planet.

Vilda omgivningar, nästan expressionistisk-surrealistiska i sin högalpina hemskhet.

Barnard Det här liknar ju rena välkomstkommittén.
Conway Det blir bara intressantare hela tiden.
Mallison Det enda intressanta blir hur vi kan ta oss härifrån.
Barnard Bered dig på en lång semester, pojkvasker. Vi blir väl omhändertagna.
Mallison Jag tror nästan jag hade föredragit kannibalerna i Buskar.
Brinklow Försök se det från den ljusa sidan, kollega.
Mallison Vilken ljusa sida?
Brinklow Den att vi har goda chanser att överleva.
Mallison Ser ni det som en ljuspunkt?
Chang (från en bärstol) Jag hoppas er resa inte har varit oangenäm.
Conway Dess besvärligheter överträffas ideligen av dess överraskningar.
Chang Jag ber om ursäkt för alla dess eventuella besvärligheter.
Conway Ni talar som om ni kände er ansvarig för dem, mr?
Chang Kalla mig mr Chang.
Conway Nåväl, mr Chang. Er närvaro här för att möta oss mitt bland dessa världens vildaste berg ter sig som något förbryllande, inte minst som ni dessutom talar en så utsökt Oxfordengelska.
Chang Vad hade ni väntat er?
Conway Vad som helst men inte det.
Chang Tids nog skall alla era frågor bli besvarade, men ni måste ha tålmod. Tålmod, mr Conway, är den enda medicin som hjälper mot alla världens problem – på lång sikt.
Conway Hur vet ni vad jag heter?
Chang Även den frågan skall ni få svar på med tiden.
Barnard Det här är ju inte klokt. Nyp mig i armen, lilla gumman. Jag misstänker att jag drömmer.
Brinklow I så fall är vi i samma dröm, och jag föredrar då att förbli i drömmen.
Mallison Det här är ingen dröm. Vi är bortrövade och i händerna på beräknande kidnappare. Vad vill ni ha för oss? Ni har kidnappat fel personer. Vi är utan pengar.
Chang Det är inte fullt så enkelt som ni tror, unge man. Men vi har resonerat tillräckligt, och ni måste vara trötta efter resan och dess dramatiska klimax. Låt oss genast bege oss ner till Shangri La.
Conway Det låter mer och mer som om det i alla fall var med någon beräkning som vi har förts hit. Vill ni inte förklara er närmare, mr Chang?
Chang Ni skall få veta allt med tiden. Men det var absolut inte meningen att er pilot skulle omkomma. Det kan ni vara helt förvissad om, mr Conway.
Conway Men det var alltså hit han skulle med oss i bagaget?
Chang Nästan rätt, mr Conway, men inte helt.
Mallison Han kvaddade kärran så att vi inte kan flyga tillbaka med den! Det är det värsta.
Chang Det beklagar vi alla, unge man.
Mallison Ni vet vad Conway heter, men ni tycks inte veta något om oss andra.
Chang Presentera gärna era medpassagerare, mr Conway.

Conway Det här är Miles Mallison, min vicekonsul. Det här är Miss Brinklow från Röda Korset och aktiv som sjuksköterska vid kriser som den i Buskar. Och det här är mr Henry Barnard från Amerika, hemlig agent.

Barnard Det är bra, Conway. Jag gillar den presentationen. Låt mig förbli hemlig. Men jag röker cigarrer. (*biter av en*)

Chang Det får ni göra helt på ert eget ansvar så länge de varar, mr Barnard, och ni får ensam ta ansvaret för vad som händer sedan.

Barnard Så illa är det väl ändå inte.

Chang Vi befinner oss i Shangri La på över 3500 meter. Därför röker vi inte där då vi behöver våra lungor till annat. Men om ni vill röka är det er sak.

Barnard Tack för det. Jag röker så länge det går.

Mallison Vad väntar vi på?

Chang Då ger vi oss av. Våra tibetaner visar vägen.

Conway Ni är inte själv tibetan?

Chang Nej, jag är kines, och därför kan tibetanerna vägen bättre än jag, som egentligen inte alls är skapt för det här klimatet.

Mallison Vad gör ni här då?

Chang Det samma som ni: undrar vad jag gör här egentligen.

Mallison Då sitter vi i samma båt.

Chang Det gläder mig att ni ser det på det sättet, mr Mallison, och ni skall i alla fall finna den båten osänkbar.

Barnard Det tror jag det så långt från havet som vi är.

Brinklow Jag ser fram emot att få komma till Shangri La.

Mallison Bara vi rör på oss är jag nöjd, för här har vi ingenting att göra.

Chang (ropar till tibetanerna) Challo! Sätt fart! (*Alla sätter sig genast i rörelse.*)

Akt II scen 1.

En fin men enkel sal med dukat middagsbord.

(Som inledning kan visas hur fint klädda tjänare dukar upp bordet och maten på snurrbordet.)

Barnard Jag säger då det! Varm dusch och nytt linne! Västerländsk rörläggning! Rena lakan i sängen! Var har de fått allting ifrån?

Conway Jag tyckte vår vän Chang sade något om att det var onödigt av oss att på något sätt känna oss utanför civilisationen här.

Barnard Det är nästan som ett amerikanskt hotell. Det enda som troligen fattas här är en tobaksodling.

Mallison Det behöver väl inte ni bekymra er om, mr Barnard, så outtömligt som ert cigarrförråd verkar vara.

Barnard Jag bekymrar mig aldrig om den saken. När cigarrerna tar slut brukar det alltid dyka upp nya. Det är med cigarrer som med pengar: det är bäst att spendera dem, för annars får man dem aldrig tillbaka.

Brinklow (har sist kommit in) Det låter ju nästan kristet, mr Barnard. Den som inte ger frivilligt skall heller aldrig få något.

Mallison Börja bara inte predika för oss, miss Brinklow.

Brinklow Inte för att jag tänkt göra det, men varför inte, mr Mallison?

Mallison Ni såg hur det gick i Burkas när ni försökte predika för kannibalerna. Hela landet blev hysteriskt av upprördhet.

Brinklow Ni menar att det var mitt fel?

Mallison Jag vill inte utesluta den möjligheten.

Conway Han bara driver med er.

Brinklow Jag är inte så säker på det. Ni anar inte vilken effekt bara namnet Jesus kan ha på löst folk.

Barnard Prata inte strunt nu, barn. Ser ni inte att bordet är dukat?

Conway Vad som än fattas dig, Miles, så har du väl ändå aptit?

Mallison Den kan ingen ta ifrån mig.

Brinklow Äkta kinesisk mat är det dessutom, lättsmält och snäll mot magen. Hoppas de inte kryddat den för hårt.

Barnard Mig kvittar det om det är hundkött eller hästkött bara det kan tuggas.

Conway Barnard, damerna!

Barnard Jag ser bara en, och hon är väl inte så kitslig av sig. Var hon inte kristen dessutom?

Brinklow Mr Barnard, kalla på mig om ni behöver magpumpas någon gång.

Barnard (till Conway) Ni ser vad jag menar.

Mallison Det märks att ni levt i Indien, miss Brinklow.

Brinklow Hur då?

Mallison Den vanligaste konversationen där handlar bara om matsmältningsproblem, som vanligen är olika former av diarré eller dysenteri.

Conway Mallison!

Barnard Konsuln själv tycks vara känsligast här.

Mallison Ja, för inre problem. Inte för yttre. Men han har inte lyckats fixa oss härifrån ännu.

Conway Ge oss några dagar, Mallison. Vi måste vila upp oss först.

Barnard (äter med god aptit) Jag stannar gärna här några dagar extra om maten är gratis.

Brinklow Jag också, eftersom den är påtagligt nyttig.

Chang (kommer in) Jag hoppas maten är till belåtenhet, ärade gäster.

Barnard Fullkomligt, Chang! Det har du gjort bra!

Conway Vi är imponerade av er höga standard här, mr Chang – renligheten, servicen, effektiviteten, varmvattenberedningen, den goda maten – jag tillbringade mina bästa tio år i Kina medan doktor Sun Yat Sen ännu levde, var jag lärde mig uppskatta allt kinesiskt, i synnerhet köket.

Chang En vänlig komplimang, mr Conway.

Mallison Det fattas bara en sak. Hur kommer vi härifrån?

Conway Försök ta det lugnt, Mallison.

Mallison Ursäkta mig, Conway, men de verkar inte särskilt angelägna om att hjälpa oss härifrån.

Chang Allt tar sin tid, mr Mallison.

Conway Gör inte saken svårare med att forcera den.

Mallison Jag vill inte forcera den. Jag vill bara veta hur vi kommer härifrån.

Barnard Kan du inte ge dig till tåls några dagar, gosse? Här finns ju mycket att utforska, hur allting fungerar så förträffligt, hur alla människor har kommit hit och vad de sysslar med, och vad som pågår här egentligen.

Chang (skrattar torrt)

Mallison Vad skrattar ni åt, mr Chang?

Chang Bara åt det att vår vän från Amerika verkar vara på rätt spår.

Conway Låter intressant. Kan ni förklara spåret närmare?

Chang Allt i sinom tid, mr Conway.

Mallison Jag är trött på allt detta hokus-pokus och hemlighetsmakeri! Varför vill ni aldrig komma till saken, mr Chang?

Chang Vad är det för sak ni vill komma till? Tala fritt ur hjärtat. Jag besvarar gärna alla frågor som jag kan besvara.

Mallison När släpps vi härifrån? Var finner vi bärare som kan hjälpa oss? Har ni kartor och vägvisare som kan visa oss vägen?

Chang Mr Mallison, ni får på intet vis betrakta er som fångar här. Ni har all frihet i världen och från världen. Ni kan gå bort när ni vill. Beträffande bärare kan det bli svårt att få tag på sådana då folk här i dalen ogärna vill lämna den frivilligt. Kartor har vi i överflöd. Men vår bästa vägvisare är tyvärr död.

Mallison Piloten i flygmaskinen?

Chang Ja.

Mallison Finns det inga andra?

Conway Mr Chang, ni sade just att bärare inte gärna lämnar dalen. Vad gjorde då ni och ert sällskap vid vår flygmaskin? Råkade ni bara av en händelse passera förbi på en söndagspromenad?

Chang (allvarlig) Mr Conway, ni fick själva ta del av strapatserna det innebär att ta sig över passet hit ner. Ni kan tänka er att det är ännu värre uppför. Nej, mr Conway. Det var inte av en ren händelse som vi "råkade" passera förbi.

Conway Alltså visste ni att vi skulle komma?

Chang Ja.

Mallison (reser sig rasande och kastar servietten) Det här går för långt! Alltså blev vi verkligen bortförda hit mot vår vilja, kidnappade, shanghajade! Och ni vill inte hjälpa oss tillbaka! Och ni kräver att vi inte ska känna oss som fångar! Vad är det här för en infernalisk charade egentligen?

Conway Lugn i stormen, Mallison. Jag är säker på att allt måste ha sin förklaring. Glöm inte helvetet vi slapp levande ur.

Mallison Men jag har en fästmö hemma i England som väntar på mig! Jag har en karriär som kräver fullföljning! Jag har mina plikter mot de mina och mot mitt land! Har inte du det, Conway? Känner du dig tillfredsställd av att känna dig betraktad som förlorad av alla dina vänner i världen? (*rusar ut*)

Conway Förlåt en ung mans otålighet, mr Chang.

Chang Ja, han är mycket ung.

Brinklow Vad är ni själv? Ni ger intryck av att vara mycket gammal men i så fall anmärkningsvärt väl bibehållen.

Chang Tack för det, miss Brinklow.

Barnard Det var inget svar på frågan.

Chang Ställ en annan.

Brinklow Jag förstår att klostret här måste höra till en religiös orden, men jag kan inte se vilken. Jag kan inte ens se om klostret är buddhistiskt, kristet eller något annat.

Chang Vi tillhör ingen speciell religion, miss Brinklow, men försöker iakttaga måttlighet i allt, även i religiöst utövande.

Conway Det låter förnuftigt.

Chang Vi försöker hålla oss inom förnuftets ramar, mr Conway, som det mest livsfrämjande sättet att leva.

Brinklow Det låter buddhistiskt.

Chang Likväl var vår grundare inte buddhist.

Brinklow Utan?

Chang Kristen.

Brinklow (triumferande) Jag visste det!

Chang Dock finns det belägg för att Kristus hämtade sina främsta idéer från buddhismen, som han i sin ungdom studerade i Indien.

Conway Finns det verkligen belägg för det?

Chang Bara lika gamla skrifter som de äldsta bibelmanuskripten, om inte äldre.

Barnard Ska ni börja snacka teologi nu går jag och lägger mig.

Brinklow Vi är nog alla mycket trötta. Jag föreslår att vi fortsätter i morgon.

Barnard Bra idé. Jag hyllar ert förnuft, miss Brinklow, fastän ni är kristen.

Brinklow Kristus *var* förnuftig. Det var alla som gick emot honom och hans belackare som var oförnuftiga.

Barnard Lenin och Stalin, till exempel.

Brinklow Ja, socialismen är Antikrist.

Conway Inför det förnuftiga argumentet måste vi lägga oss.

Brinklow Det blir omöjligt att inte sova gott i natt.

Barnard Vad väntar vi på? Den tunna luften här kräver oavlåtlig vila till att börja med.

Brinklow Ni har för en gångs skull rätt. (*Brinklow och Barnard bryter upp.*)

Barnard Ni sitter kvar, Conway?

Conway Ja, men vänta inte på mig. (*Brinklow och Barnard går.*)

(*så fort de är borta*) Vår situation blir av mer och mer spektakulärt intresse, mr Chang. Vi var alltså väntade hit. Därmed tyder allting på att vi faktiskt blev bortförda. Då bör vi få veta med vilken avsikt.

Chang Kalla det en räddningsmission.

Conway Av oss i kaosets Buskar?

Chang Storlaman kommer i sinom tid att förklara allt för er, när tiden blir mogen.

Conway När blir den det? När får jag träffa honom?

Chang Det bestämmer han själv.

Conway Och under tiden blir unge Mallison mer och mer otålig. Tänker ni hjälpa oss härifrån eller inte?

Chang Det får ni själva avgöra.

Conway Vad betyder det?

Chang När man lärt känna Shangri La vill man inte härifrån, mr Conway. Ni har ännu inte lärt känna Shangri La.

Conway En sådan förklaring kommer knappast att tillfredsställa Mallison.

Chang Därför ger jag den bara till er.

Conway Så allt vi kan göra för Mallison är att be honom ha tålamod tills han lärt känna Shangri La så att han inte vill lämna det. Är det så ni menar?

Chang (skrattar, för att dölja sin förlägenhet) Ni kommer att förstå vad jag menar en dag, mr Conway.

Conway Och kommer Mallison att förstå det?

Chang Det beror helt på honom själv. Han är mycket ung ännu.

Conway Jag är 37 men förstår honom. Vad ska vi ge oss till tåls med så länge, föreslår ni, mr Chang?

Chang (slår upp dörren till balkongen. Hela scenen öppnar sig med ett oemotståndligt vackert berg som i sin pyramidala vithet dominerar hela horisonten.)

Vad kan vara vackrare än Himalayas vackraste berg i all sin vita nakenhet? Och finns det någon högre njutning än den rent estetiska? Mr Conway, här finns mycket att göra för hela världen. Det försäkrar jag er.

Conway Ni blir mer och mer mystisk. Vilket berg är det? Jag har aldrig sett det förr ens på bild.

Chang Lokalbefolkningen kallar det Karakal.
Conway Det är mera känt som namnet på ett centralasiatiskt lodjur. Vad betyder namnet på lokalspråket?
Chang Blå månen.
Conway Ett passande namn, onekligen.
(*De förblir på balkongen, kontemplerande berget.*)

Scen 2.

(Scenen sluts igen, de prydliga tjänarna dukar av och ändrar till frukost, medan scenen skiftar från kväll till morgon.)

Barnard Jag har inte sovit så gott på åratal.
Brinklow Jag fick en underlig känsla i natt. Här verkar alla så civiliserade att ingen behöver frälsas. Här behövs ingen kristendom, för alla är redan mer än kristna, som om kristendomens bud var en självklarhet, och det är ju så det borde vara. Det känns nästan som att ha kommit hem till ett slags urhem för den naturliga vänskapsmentalitet som borde vara hela mänsklighetens. Men det egendomligaste av allt är, att desto mera känns det för mig att här finns att göra.
Mallison (*har kommit in*) Så ni vill inte längre fara tillbaka.
Brinklow Jag har ingen brådska, om man säger så. Om vi måste vänta har jag ingenting emot det.
Barnard Jag har heller ingenting emot att skynda långsamt. Här kanske man äntligen kan bli av med sitt gamla magsår.
Brinklow Ni borde inte röka och dricka whisky om ni har magsår.
Barnard Just därför vore det mödan värt att bli av med magsåret.
Chang (*inträder*) Jag hoppas, ärade gäster, att ni har sovit gott.
Mallison Jovars, så gott, att jag brinner av lust att få tag på bärarna som ska hjälpa oss tillbaka.
Chang Tyvärr blir det svårt.
Mallison Jag förstår. Ni kvarhåller oss här som fångar med våld.
Chang Jag upprepar att ni är fullkomligt fria. Och vi är inte isolerade här. Då och då kommer det transporter med förnödenheter som vi inte kan producera här själva.
Mallison Nå, äntligen en möjlighet! Så det kommer karavaner hit ibland.
Chang Regelbundet.
Mallison När? Hur ofta? Varje vecka? Varje månad?
Chang Ni måste förstå, att då sådana transporter är helt utlämnade åt vädrets nycker, som i regel är livsfarligt här i Himalaya, så kan vi aldrig veta exakt när de kommer. Men det är troligt att vi inte behöver vänta på nästa mer än två månader.
Mallison Två månader! Två månader av sysslöshet och kontaktlöshet i detta limbo i landet ingenstans! Två månader av ens liv förlorade! Och ingen nytta kan man göra! Och ingen telefon har ni, och ingen telegraf!
Barnard Se det som en välbehövlig semester, Mallison. Vi västerlänningar kan ibland behöva tvingas ta det lugnt.
Mallison Myspys lagom i din självtillräckliga självgodhet, yankee! Latheten i att bli försörjd av andra tycks passa dig som hand i handske!
Barnard Ärligt talat, Mallison, jag ser inget annat val.
Brinklow Två månader är bara två månader.
Conway Det är bara att starta nedräkningen, Mallison.

Barnard Men där är ni ju, Conway! Vi har just fått beskedet att vi kan lämna det här paradiset redan om två månader om vi vill, men jag förmodar, Chang, att vi också får stanna längre om vi vill.

Chang Här får man stanna så länge man vill. Det är så sällan vi får gäster hit, och det är en ära för oss att hedra dem som kommer till vår yttersta förmåga.

Conway Total gästvänlighet med andra ord.

Chang Gästvänlighet har aldrig varit till skada.

Mallison Hur var det vår värd sade i Peking, Conway? "Gästen har alltid rätt." Så om gästen vill lämna har ingen någon rätt att kvarhålla honom, eller hur? Alltså max två månader. Jag ska försöka ge mig till tåls under tiden.

Conway Ärligt talat, Mallison, är jag glad om denna tid inte förkortas. Jag trivs här, och här finns ingenting som jag saknar. Jag finner ert stora bibliotek, mr Chang, minst lika värdefullt som British Library.

Chang Det var väl ändå att ta i. Som jag sade är våra leveranser ytterst opålitliga.

Barnard Kortena på bordet. Eftersom ni har börjat, Conway, kan jag lika gärna fortsätta. Ni har väl alla för länge sen fattat att jag inte är den jag utgett mig för att vara.

Mallison Conway och jag såg redan i Buskar att ni reste med falskt pass, men vi vet inte vem ni är.

Brinklow Att ni reste inkognito var alltför uppenbart, mr Barnard, men vem är ni då egentligen? Kan ni avslöja det?

Barnard Ni måste väl ändå ha hört talas om Chalmers Bryant?

Mallison Storskojaren på Wall Street?

Brinklow En av huvudaktörerna bakom kraschen för ett år sen?

Barnard Ja, och efterlyst över hela världen. Jag trodde jag hade kommit undan i Buskar, men när de började skjuta skarpt där var jag inte så säker längre.

Conway Det var bara prospektet att bli ett såll av kulhål som fick er att föredra att komma med oss.

Barnard Tro inte att det heller var attraktivt att eventuellt bli bemött med handklovar och polisen som välkomstkommitté i brittiska Indien. Men jag tog en risk. Jag är van att ta risker, och den här gången tycks jag ha vunnit.

Mallison Ni är alltså världens störste svindlare.

Barnard Jag är rubricerad som sådan. Pressen har inte alltid rätt.

Mallison Menar ni att ni har ursäkter för att ha lurat folk på hundra miljoner dollar, som bara försvunnit?

Barnard Jag är den siste att försvara det kapitalistiska systemet. Jag ser kraschen på Wall Street för ett år sen som en naturkatastrof, som ingen hade kunnat förutse och som ingen kunde reparera. Kapitalismen är liksom hela konsumtionssamhället en chimär, en artificiell illusion, som ingen i längden kan lita på. Det finns ingen trygghet. Terrorismen i Buskar är inte något sensationellt enstaka fenomen. Terrorismen finns alltid överallt och har alltid funnits, vare sig den tar gestalt av den katolska inkquisitionen, det trettioåriga kriget, den franska revolutionens skräckvälde, kommunismens terror eller vad som helst annat. Den finns alltid där, och det finns inget medel att skydda sig mot den. Allt man kan göra är att skydda sig mot den innan den slår till. Det lyckades jag göra på Wall Street medan den stora majoriteten litade blint på att det inte fanns någon fara. Jag fick skulden, för att jag klarade mig. Massmedia förstörde min skuld till att omfatta alla andras. Min enda möjliga försvarståtgärd mot massmedias häxjakt var att sätta mig i säkerhet och byta identitet. Här har jag nu av en händelse funnit fullkomlig säkerhet, och det är inte

mycket som ens ett fanatiskt energiknippe som ni, Mallison, kan göra åt den saken. Med er tillåtelse behagar jag stanna här.

Brinklow Genom en lycklig slump har ni funnit den perfekta tillflyktsorten, mr Barnard. Ingen kan söka er här, då ingen vet var eller att Shangri La finns. Jag har förstått av mr Conway att Shangri La inte ens finns utsatt på en enda av de 70 kartorna i biblioteket. Och det gör oss tre. Jag har inte heller bråttom tillbaka till civilisationen, då jag finner denna lokala civilisation bortom tid och rum mera civiliserad.

Barnard Vad har ni för hemlighet, miss Brinklow? Det har jag alltid undrat.

Brinklow Ni måste ha hört talas om Shanghai Lily?

Mallison Den ökända kurtisanen? Drottningen bland österns...

Brinklow Säg ut vad ni tänkte säga. Var det fallna kvinnor, prostituerade eller horor?

Barnard Ni menar inte....

Brinklow Även jag har behövt gå under jorden ibland.

Barnard Men att då som omväxling manifesteras er som kristen nunnesköterska i Röda Korsets förklädnad....

Brinklow Ni anar inte vilka systrar jag har i det facket.

Barnard Jag är mera imponerad än häpen.

Brinklow Ni tar då mitt fall på rätt sätt, mr Barnard.

Mallison Men vad kan ni då finna på att göra här?

Brinklow Idka välgörenhet, naturligtvis. Vad annars?

Mallison Så det är bara vi två som är etablerat ordentliga och hederliga människor, Conway. Men jag känner mig ganska ensam, då också du tycks vilja förbli bland dessa – fribrytare.

Conway Se det så här, Mallison. Vi är fast här för en tid framöver. Låt oss göra det bästa av saken. Och låt oss åtminstone inte göra saken värre med att försöka göra något åt vad vi i praktiken inte kan göra något åt.

Barnard Det kallar jag en pragmatisk synpunkt.

(Alla blir tysta.)

Chang (efter en stund) Eftersom ni alla tycks ha kommit så långt på den sanna insiktens väg, vad sägs om litet te?

Brinklow Ett alldeles utmärkt förslag. *(Chang signalerar om te, som dukas fram.)* Te är bra både för hälsan och för tänderna, i motsats till kaffe, sprit och cigaretter.

Barnard Det var det som avgjorde saken för mig. Vet ni att de faktiskt odlar tobak här?

Conway Ni har kommit ur häkkitteln direkt till paradiset, mr Barnard. Jag förstår att ni föredrar att stanna här.

Barnard Det är inte bara det. Här finns något annat också. Jag tror jag skulle vilja kalla det magi. Det är något mystiskt med denna ort, och dess mysterium tättnar hela tiden.

Conway Jag upplever samma sak.

Mallison Det beror på att ni blir mer och mer flummiga för varje dag. Till slut sitter ni bara och gaggas som flinande idioter på ett dårhus.

Brinklow Nu går ni väl ändå till överdrift.

Mallison Jag vet. Jag var oartig. Ursäkta mig. Jag är bara led. Jag går. *(går)*

Chang Hur gammal är han?

Conway Tjugofyra år.

Chang Han har långt kvar. Man börjar mogna först vid 30.

Brinklow Och först vid 40 är man mogen. Hur gammal är ni, mr Chang? Vi har gissat på allt mellan 49 och 149.

Chang Då har ni gissat rätt, för det är verkligen något där emellan.
Brinklow Ni är lika hemlighetsfull om er ålder som en dam.
Chang Jag har säkert inte samma goda skäl att vara det som ni.
Brinklow Skulle det vara avsett som en komplimang?
Chang Damer har alltid företrädde i hemlighetsfullhet.
Barnard Och särskilt en sådan dam.
Brinklow En ny komplimang, förmodar jag?
Barnard Ni lyckades bevara er hemlighet längre än jag. Men vad tänker ni göra här? Öppna en rörelse?
Brinklow Och ni tänkte förstås börja här som börsmäklare. Skämt åsido, mr Barnard, religion intresserar mig, och här finns något djup därav att utforska.
Chang Det är vad de flesta i Shangri La förr eller senare kommer fram till.
Barnard Mig intresserar mest naturen här, hur allt detta vatten kan rinna ner från bergen utan att hela dalen blir en enda stor sjö, vad dalen har för utlopp, hur klimatet kan vara både högalpint, subtropiskt och nästan tropiskt, och vad det är för annat löst folk som strandat här för gott.
Chang Ni kommer att finna rikliga svar på all er nyfikenhet. Här finns både européer, en och annan amerikan, ryssar, japaner, kineser, hinduer, nepaleser, burmeser, mongoler och andra asiater.
Brinklow Några kristna?
Chang Alla religioner finns representerade.
Barnard Jag vill gärna börja utforska olika projektmöjligheter genast. Hur bra allting än är finns det säkert mycket man kan förbättra.
Chang Det finns det alltid, mr Barnard.
Barnard Miss Brinklow, får jag den äran att få eskortera er till biblioteket och där visa er några intressanta handgjorda kartor över dalen, som visar på vissa intressanta möjligheter?
Brinklow Så intressant, mr Barnard!
Barnard Men vad gjorde ni i Buskar egentligen?
Brinklow Samma som ni – sökte fly från världen.
Barnard Vi tycks båda ha lyckats över all förväntan. (*de gå ut.*)
Conway De trivs liksom jag bättre för varje dag. Det är bara Mallison som inte kunnat lugna ner sig.
Chang Ge honom tid. Och med sin ungdom har han tid på sig.
Conway Det är då man är som otåligast. När man blir gammal och grå och börjar ta det lugnt glömmar man att det är då ens tid börjar rinna ut.
Chang Inte här i Shangri La.
Conway Vad menar ni?
Chang Mr Conway, jag har en god nyhet. Storlaman vill redan träffa er.
Conway Vill han träffa mig? Varför?
Chang Jag beklagar mycket den hemlighetsfullhet jag nödgats iakttaga om många förhållanden i Shangri La, vilket jag själv funnit minst lika besvärande och pinsamt som ni. Men nu när storlaman själv vill träffa er torde ni småningom förstå alla mysterier. Det har aldrig hänt förr att storlaman så snart velat träffa en nykomling här. Jag måste erkänna att jag själv varmt pläderat för saken, vilket kan ha haft någon betydelse för storlamans beslut.
Conway När ska jag få träffa honom?
Chang Nu genast, om det passar er?
Conway (*reser sig*) Det passar mig förträffligt.
Chang Följ då mig. (*de går*)

Akt III scen 1.

Ett skumt rum med skum belysning.

Chang Jag lämnar er här, då storlaman vill träffa er ensam.

Conway Jag förstår. (*Chang går.*)

storlaman (i bakgrunden) Träd närmare, min son. Var inte rädd.

Conway Ni verkar alldeles ovanligt oansenlig och enkel för att vara storlama.

storlaman Det är meningen. Vad hade ni väntat er?

Conway Något nästan – majestätiskt.

storlaman Jag beklagar att jag gjort er besviken.

Conway Inte alls. Tvärtom.

storlaman Naturligtvis vill ni veta allt som ni inte vet. Men alla riktiga historier har sin prolog och inledning. Låt oss följa den vanliga ceremonin. Litet te, tack.

(*En tjänare dyker genast fram från ingenstans utan ett ljud och håller upp te åt dem.*)

Få se vad ni tycker om mitt speciella te, Conway.

Conway (smakar) Det här är en helt ny smak för mig.

storlaman Jag trodde nog det. Det är varken det välgörande kinesiska gröna teet eller det ibland nästan berusande teet från Darjeeling eller Kashmir utan en unik tibetansk variant som vi odlar här i dalen. Som ni märker är det ej heller besläktat med det tibetanska smörteet utan är helt klart och behöver ingen tillsats.

Conway Det verkar ovanligt välgörande och uppiggande.

storlaman Inte sant? Det är en av dessa speciella tibetanska örter som man bara finner på extremt hög höjd så nära solen som möjligt. Hade jag känt till dess läkande egenskaper från början hade många medicinska missgrepp kunnat undvikas.

Conway Naturligtvis är jag nyfiken på er och på dalens historia. Kulturen här är varken utpräglad tibetansk, buddhistisk eller kristen utan snarare omfattande alla tre.

storlaman Er iakttagelseförmåga gläder mig. Jag skall gärna berätta något av vad jag vet.

Ni känner kanske till den antika nestorianska kyrkan?

Conway Dess kristna församlingar i Asien har rykte om sig att ibland ha varit äldre än både den ortodoxa och den katolska kyrkan. Prästkungen Johannes, som eftersöktes i Afrika och Indien på 1500-talet, anses ha haft sin församling i Manasarovarområdet kring det heliga berget Kailash.

storlaman Ganska nära sanningen, Conway. Det var just på jakt efter förlorade nestorianska församlingar mellan Peking och Moskva som jesuiter sändes ut omkring år 1700, i synnerhet fyra av dem, och en av dem nådde faktiskt hit levande hela vägen från Peking. Han hette Perrault och var döende när han fann detta heliga berg och dalen i dess skugga. Några lokala nomader kunde rädda honom till livet, och han tillfrisknade här i klostret, som då var fallfärdigt. Det var den sista återstående resten av prästkungen Johannes väldiga församling i Tibet, som sträckte sig från Afghanistan till Kina. Men den lokala traditionen här hävdade även att Shangri La var hjärtpunkten av det förlorade imperiet Shamballah vid foten av det riktiga berget Meru, käre Conway.

Conway Shamballah, det idealiska riket, buddhismens Avalon och Elysium, där bara rättfärdighet och rättvisa kan existera i evig harmoni...

storlaman Någonting sådant fann fader Perrault när han kom hit för två hundra år sedan femtionio år gammal. Efter sin återhämtning tog han genast i tu med att reparera och restaurera klostret till dess forna glans och förstora det och inleda sin jesuitiska mission. Han förbluffades då av att den tibetanska lokalbefolkningen gärna tog emot hans undervisning. Det var inget problem för dem att sammansmälta det

kristna budskapet med det buddhistiska, som de ansåg att gick ut på samma sak: att vara god mot sin nästa. Denna liberala attityd utan några reservationer alls imponerade så på fader Perrault att han började intressera sig för buddhismen på allvar och lära sig tibetanska och studera skrifterna här. Och han förbluffades över vad han fann. Här fanns buddhistiska 1600-åriga skrifter och autentiska redogörelser för Jesu resor i Indien och hur han studerade språket Pali och buddhismen i Sarnath och även besökte Kashmir. Perrault fann här ett påtagligt och intimt samband mellan buddhism och kristendom som han tog fasta på och byggde vidare på.

Conway Därför denna universella tolerans överallt i Shangri La.

storlaman Men Perrault var inte den enda. Det kom även andra långväga resenärer irrande förbi, och en av dem var en österrikare som kommit vilse i livet genom Napoleonkrigen. Även han låg på dödens tröskel när vi fann honom, och även han genomgick en snabb och mirakulös återhämtning i Shangri La. Han inledde sedan samlandet av alla de konstskatter och böcker som ni kunnat ta del av. Vi skickade ut regelbundna expeditioner att med jämna mellanrum förnya våra boksamlingar, och sålunda har vi kunnat hålla oss konstant uppdaterade. Även andra främlingar kom snubblande in i dalen från ingenstans, en av dem var den fantastiske veterinären William Moorcroft, som startade dalens exklusiva hästavel. Om ni är intresserad av ridsport skall ni finna att inga hästar i världen är vackrare eller uthålligare än här.

Conway Jag tror er gärna. Men allt detta måste ha kostat er oerhörda rikedomar. Barnard amerikanen har konstaterat att dalen är rik på naturtillgångar och kanske även ädlare metaller.

storlaman Ja, det är problemet. Här finns guld, varmed vi kan betala för import av vad som helst. Men för att slå vakt om dalens unika prägel och intakta jungfrulighet och skydda den mot besökare med mindre ideella motiv har vi måst införa ett förbehåll.

Conway Att ingen får lämna dalen?

storlaman Det är en nödvändighet. Om inte dess hemlighet bevaras är den ingen hemlighet och blir den värdelös. Den är så unik att den inte får gå förlorad.

Conway Jag håller med er. Men transporterarna hit? De måste komma antingen från Peking eller Indien om inte båda.

storlaman Karavanerna hit kan inte och får inte komma närmare än ungefär där ni landade. Där får de lossa sina jakar medan vi själva sedan för lasten vidare hit.

Conway Mycket praktiskt och väl genomtänkt. Men den yttre världen och dess hårda civilisation måste bryta igenom även här en dag. Ni kan inte skydda er mot den i längden.

storlaman Precis så säger Dalai Lama om hela sitt Tibet. Men Shangri La är annorlunda. Det finns inte på kartan. Det inhägnas av oöverkomliga berg. Ingen tar sig hit frivilligt, och ingen ger sig av frivilligt härifrån. Och det handlar inte om att skydda sig utan om att underhålla och föra en gammal tradition vidare.

Conway Och för detta ändamål har ni kidnappat fyra stackars vilsna västerlänningar från kaoset i Buskar, av vilka en är en nervös streber, en annan en av världens största svindlare och en tredje en bästa sortens kurtisan på dekis.

storlaman Ni var lockbetet, Conway, men det var inte jag som utvalde er. Det var Talu, piloten. Allt var hans plan. Vi hade inte haft någon ny besökare här på trettio år, men Talu erbjöd sig att föra hit några med den moderna tidens modernaste medel. Tyvärr omkom han på kuppen. Han var en ovärderlig medlem av vår församling genom sin ungdom och oförvägenhet. Men era tre vänner är inte heller att

förakta. Jag önskade alltid få en amerikan hit, och äntligen har det lyckats. Han lär vara rolig, har jag hört.

Conway Ja, han är lätt att ha att göra med.

storlaman Och er dam lär ha skinn på näsan och mycket exotisk erfarenhet. Hon kan bli en avsevärd tillgång.

Conway Det tror jag också.

storlaman Återstår er unge vilde vicekonsul. Inte alla som kommit hit har lyckats rota sig. En och annan har alltid förblivit missanpassad och gett sig iväg. Men det är inte att rekommendera. Chanserna är små att man kan klara miljön där ute efter en längre tid här inne. Chocken av klimatförändringen blir för stark, och det finns ingen sluss mellan Shangri La och världen. Det är den totala kontrasten – här paradiset, ideal och frid med garanterad god hälsa, där ute bara vilt mörker, omänskligt månlandskap, evig fientlig vinter och fullständigt kaos. Jag försökte skicka sändebud till den helige fadern i Rom i början, men de kom aldrig fram. Ytterst sällan lyckades även mina sändebud till mina bröder i Peking ta sig ända fram.

Conway Så ni lever ännu efter tvåhundra femtio år, fader Perrault.

storlaman Tog det så lång tid för er att lista ut vem jag var?

Conway Jag hade en vag misstanke genast, men allt vad ni sagt har bekräftat den.

storlaman Jag tror det är dags för en ny omgång te. Som ni förstår orkar jag inte hur mycket som helst längre, och ingenting tröttar mig så mycket som sällskap, kanske för att ingenting bereder mig en större glädje. En ny omgång te, tack.

(Den tysta, ljudlösa tjänaren uppträder igen och bär in en ny uppsättning te.)

Min vän Conway, jag är glad att jag fick träffa er, ty jag vet att jag inte har långt kvar. Hur gamla vi än blir måste vi dock ändå dö till slut, och åldrandet dessförinnan kommer vi heller inte undan.

Conway Vad har hållit er så levande hela tiden?

storlaman Den ständiga intellektuella expansionen. Det ena intresset har gett det andra. När jag väl lärt mig tibetanska beredde inga andra språk några som helst svårigheter. En jesuitbroder sade mig en gång, att bara de första sju främmande språken är svåra att lära sig. Därefter blir varje nytt språk bara lättare. Jag lärde mig tio och hade kunnat lära mig tjugo om jag velat, men musiken och filosofin och de religiösa skrifterna fångade mig djupare. Vi har en god musiksalong här då en av våra bröder var elev till Chopin.

Conway Jag har hört honom spela fullkomligt okända stycken av Chopin. Det var det som verkligen fick mig att börja undra. Men bara det intellektuella intresset kan inte vara hela hemligheten.

storlaman Buddha blev själv över åttio, och det sägs att Jesus avled vid 120 i Kashmir. Ett klokt liv är ett långt liv. Vi går varken till överdrift eller förnekar oss något. Den gyllene medelvägen är i alla fall alltid den bästa vägen. Sedan har vi förstås det välgörande teet, som jag alltid nyttjat regelbundet.

Conway Är det narkotiskt?

storlaman Vilket njutningsmedel är inte narkotiskt? Och ni måste erkänna att te hör till de mest modesta.

Conway Så vi fyra är fast här på livstid.

storlaman Jag föredrar att uttrycka saken genom ert underbara idiomatiska uttryck "för gott". Och jag tror inte att ni någonsin kommer att få anledning att beklaga det. Tänk vilka möjligheter ni har här. Ni kan fortsätta studera hela livet utan att beröras av den politiska världens dårskaper. Ni kan ostört ägna er åt litteratur och musik. Allt det bästa av världen finns här, och ni kan ignorera allt det sämsta. Världsordningen är som alltid på väg mot sin totala undergång och upplösning, och

endast i levande universitetsoaser som här kan man glömma dess fasor och övergrepp och världshistoriska urspårningar. Samtidigt ger det oss ett ansvar. Om världen verkligen går under så krampaktigt som den jämt försöker, så är det bara intakta paradiset som detta som kan föra den eviga kulturtraditionen vidare. Ett kloster är till för att bevara vad världen ägnat sig åt att förstöra.

Conway Nu är jag så uppfylld av era uppenbarelser att jag måste få hämta mig en smula. Ni är säkert själv också ganska uttröttad.

storlaman Det har varit ett nöje att få tala med er. Jag hoppas vi kan fortsätta.

Conway Det hoppas jag med.

storlaman En sista bön innan ni går: avslöja inte våra hemligheter för era vänner. Det är bättre psykologiskt om de liksom ni kommer på dem alldeles själva.

Conway Jag förstår. (*reser sig och knäböjer och sänker huvudet djupt för storlaman.*)
Tack för ert förtroende, fader Perrault.

storlaman Vi måste alla investera i framtiden för att försäkra oss om delaktighet i den eviga kontinuiteten.

(*Conway reser sig och avlägsnar sig. Storlaman sitter kvar och fortsätter dricka sitt te.*)

Scen 2. Vid frukosten.

Mallison Han satt länge uppe hos stormästaren igår.

Brinklow Utan tvekan hade de mycket att prata om.

Barnard De kanske fann varandra och tog sig ett glas.

Brinklow Ni ska då alltid vulgarisera allting, mr Barnard.

Barnard Det är det amerikanska sättet att se allting i sitt rätta sammanhang från ett nära-jorden-perspektiv.

Brinklow Ni är oförbätterlig.

Barnard I grund och botten är vi det alla. (*Conway anländer.*)

Mallison Nå, vad sade han om bärarna? När kan vi ge oss av?

Brinklow Framförde ni mina missionsplaner för honom?

Barnard Så länge som ni höll på drog ni väl en ruter. Vem vann?

Conway Jag är ledsen, men jag måste göra er besvikna.

Mallison Inga bärare, Conway? Du förvånar mig. Ni talade väl inte alls om saken. Du blir mer och mer lik de andra flummarna här.

Conway Jag kom mig inte för att fråga honom.

Brinklow Och min mission?

Conway Ingenting kan hindra den, miss Brinklow. Ni kommer att finna alla lätta att samarbeta med, och det finns bara öppna dörrar att slå in.

Barnard Kort sagt, vi har det bra här och kan inte få det bättre.

Mallison Ni är alla förlorade och duperade av bedragarna här. Jag gillar det inte alls. Och var är den Conway som så hjältemodigt klarade av evakueringen av Buskar? Har han helt förfallit till en slapp navelskådare?

Conway Vi står inför en helt annan situation här, Mallison.

Mallison Skillnaden är den, att där var våra liv i fara. Här är våra själar i fara, men ni tycks alla gärna förlora dem i det allmänna flummeriet.

Brinklow Tvärtom. Enda sättet att inte förlora sin själ är att ägna sig åt andra. Sin själ kan man bara förlora genom egoism och ensamhet.

Barnard Jag struntar i själen bara jag är nöjd med livet, och det är jag här.

Brinklow Och er själ, mr Conway? Har ni kanske funnit den här?

Conway Jag tror mig vara på väg att finna den här.

Mallison Du är förtrollad och är inte ens medveten om det. Du är förlorad, Conway. Du är hjärntvättad av dessa heliga idioter som tror sig vara något för att de kan flumma. Jag beklagar dig, Conway. Jag trodde bättre om dig.

Conway Hur kan du sätta dig över storlaman och döma honom utan att ens ha lärt känna honom?

Mallison Vad representerar han? En diffus filosofi som du kallar vishet. En klok världsfrånvändhet som kontrast till allt vad våra värderingar handlar om, ansvarskänsla gentemot samhället, plikttrogenhet och förpliktelser mot familjen, framgång och den succé och ekonomiska säkerhet som den innebär, stabilitet och trygghet. Och allt detta vill du offra för att få flumma med din storlama.

Conway Vi är olika, Mallison. Du har din fästmö hemma i England och dina föräldrar, som du känner förpliktelser mot, och det har du all heder och ära för. Jag saknar familjeförpliktelser och har inget sexuellt intresse. Jag är om du så vill kalla det asexuell: allt eventuellt kärleksliv är mig likgiltigt, då jag prioriterar kunskap, vishet och estetiska njutningar. Detta kan du kanske inte förstå, men jag förstår din ståndpunkt och respekterar den. Det får du aldrig glömma.

Mallison I så fall struntar du i det här stället och dess sjuka mysterier och följer mig tillbaka till verkligheten.

Conway Vi har ännu inte medel därtill. Du är själv tillräckligt realistisk för att förstå att det föreligger vissa praktiska svårigheter med en retur till vad du kallar verkligheten. Dessa praktiska svårigheter måste du ta hänsyn till.

Mallison Förlåt mig. Jag är ung och otålig. Jag trodde du helt hade kapitulerat för Shangri Las förföriska flummeri.

Conway Jag måste ta hänsyn till alla och även till mig själv. Att du är otålig med att återvända till civilisationen är din sak, men du har ingen rätt att kräva av mig att jag skulle dela den otåligheten. Om jag har mina intressen här i Shangri La i likhet med miss Brinklow och mr Barnard måste du ta hänsyn till det och inte kräva av mig att jag delar din hänsynslöshet.

Mallison Förlåt mig. Jag förstår bara inte vad ni ser för märkvärdigt här i Shangri La. Vad är det utom den yttersta tråkigheten?

Brinklow Möjligheternas paradys. Ett hopp för mänskligheten. Den idealiska mänskliga existensen.

Barnard En möjlighet även för de mest förtappade att få börja om från början.

Mallison Allt sådant kallar jag för illusioner och självbedrägerier. Ni får ursäkta mig, men jag kan inte dela er naivitet. (*går*)

Brinklow Den tvivlande Tomas.

Conway Även han spelar sin roll i verkligheten.

Barnard Jag kan inte finna honom annat än en dum surpappa. Han är inte bara självdestruktiv utan destruktiv genom sin självdestruktivitet.

Conway Likväl kan vi inte bortse från honom och hans argument. Han är en del av verkligheten, och vi kan inte blunda för den.

Barnard Han är ditt problem, Conway. Han var din vicekonsul. Jag avsvärjer mig honom och tvår mig fri från hans fall.

Brinklow Jag delar er ståndpunkt, mr Barnard. Unge Mallison inser inte sitt eget bästa. Vi överlämnar problemet åt er, herr konsul. (*går med Barnard*)

Conway Och dess värre är problemet olösligt, så länge Mallison inte kan lösa det själv, vilket han troligen aldrig kommer att kunna göra.

Scen 3.

Chang Men är det inte synnerligen ovanligt, ers helighet, att en såpass ung nykomling får företräde hos er så snart igen efter hans första initiering?

storlaman Det är extremt ovanligt, Chang, och därför desto mera aktningsvärt och viktigt från ert håll att iakttaga.

Chang Men vad betyder det?

storlaman Det får vi se, Chang. Jag känner bara på mig att det måste ske.

Chang Jag hör och jag lyder.

storlaman Du är min och dalens trognaste tjänare, Chang. Glöm aldrig det.

Chang Ingen risk, ers helighet.

(går ut, och säger till Conway:) Hans helighet är redo att se er nu.

Conway (utanför) Vadan denna ära så tätt på min första intervju?

Chang Det undrar vi alla, men ingen ställer några frågor.

storlaman Kom in, Conway, och var inte blyg eller rädd.

Conway (träder in) Jag är bara förundrad.

storlaman Och det har du allt skäl att vara.

Conway Det är nästan så att jag måste misstänka någon särskild avsikt bakom denna överväldigande intimitet.

storlaman Rätt gissat, Conway, och jag måste be om ursäkt för min djärvhet att besluta att bringa er direkt från nybörjarklassen till den högsta initieringen. Jag medger att det är mot alla regler och all praxis, men det är en ansvarsfråga. Under mina alltför många år och särskilt här i Shangri La har jag stiftat bekantskap med de mest mångskiftande personligheter av alla de slag men aldrig funnit någon jag kunnat ge mitt fullständiga förtroende förrän ni trädde in i Shangri La. Känn er för all del inte smickrad – jag avser inga komplimanger utan håller mig min vana trogen strikt till den objektiva sanningen. Ni ensam har de förutsättningar jag alltid sökt hos mina talrika noviser – eftertänksamhet, försiktighet, total självbehärskning, känslighet nästan som hos en kvinna, psykologisk skarpblick och ett klart sinne för logik och självklarheter, som de flesta är blinda för. Endast en sådan man kunde jag någonsin tänka mig att initiera i den högsta visdomen och ansvaret, och ni är faktiskt den första mannen av det slaget som jag någonsin mött. Därför har jag beslutat inviga er i det högsta ansvaret.

Conway Jag vet inte om jag ska känna mig smickrad eller generad men kanske båda.

storlaman Jag förstår er fullkomligt, och ni gör rätt i att känna båda. Men jag har inget val. Ty, ni förstår, jag vet tydligare för varje dag att jag inte har långt kvar.

Conway Vad ni än gör, så förta er inte.

storlaman Jag gör vad jag måste göra. Du vet, att meditationen är ett nästan dominerande element i vårt och alla buddhisters religiösa liv. Jag mediterar nästan alltid, och mina meditationer är av det clairvoyanta slaget. Jag kan se och känna hela världen genom min andes spektrum och ser därmed bara dess andliga värden och förtjänster. Därmed upplever jag och lever jag med i alla världens positiva sidor. Med min blotta vilja kan jag telepatiskt manipulera sådana hemlighetsfulla och outrannsakliga krafter som iscensätter de laviner som blir avgörande för historiens gång och utveckling, men därmed blir även mitt ansvar oerhört. Nu när jag känner att jag måste lämna ifrån mig denna min bristfälliga kontakt med verkligheten i form av denna min skröpliga kropp är det mitt absoluta ansvar att jag inte tar denna förmåga eller hemlighet med mig över dödens tröskel utan lämnar den bakom mig åt någon som kan förvalta den. Förstår ni vad jag menar?

Conway Jag försöker förstå.

storlaman Det räcker inte bara med att förstå det och ännu mindre med att försöka förstå det. Man kan inte förstå detta ansvar om man inte känner det själv i hela sitt väsen och inte bara i sitt hjärta. Man måste vara fullständigt uppfylld av detta ansvar för att kunna förstå det. Kanske jag har misstagit mig på er, och kanske ni inte kan förstå vad jag känner, men jag måste ändå försöka få er att förstå, för det finns ingen annan, och jag vill inte gå hädan och ta med mig en sådan absolut ensamhet.

Conway Vad vill ni att jag skall göra?

storlaman Ta över när jag är borta. Axla ansvaret för Shangri La och för dess förvaltning av världens samlade kulturarv i dess yttersta koncentration och förfining. Tillsammans med min österrikiske ödesbroder Henschell lyckades vi under 1800-talet utarbeta ett kontaktnät över hela världen med kontinuerlig information om allt vad som händer inom dess historia och kultur som håller ännu idag, varmed jag faktiskt kunnat hålla i de flesta av världens ödestrådar. Vem som helst utom ni skulle betrakta mig som storhetsvansinnig som gör mig skyldig till slika pretentioner, men ett långt liv ger ständigt bredare perspektiv och djupare kunskaper. Och jag vågar tro att ni förstår mig.

Conway Jag försöker, men jag måste erkänna att jag har långt kvar.

storlaman Fortsätt i så fall med era försök, och ni skall lyckas. Med tiden skall ni lyckas. Denna position som jag vill ge i arv åt er innebär inte mycket arbete men desto större ansträngning, inga fysiska eller praktiska plikter men desto omätligare psykiska sådana, inga sociala plikter eller framträdanden men desto intensivare tankearbete. Shangri La är som gjort som centrum och idealisk miljö för ett världssamvetes telepatiska tankekraft. Jag tror att man bara skulle kunna utveckla sådana specifika tantriska förmågor just här, mest för att den timliga världen inte når fram eller upp hit. Vi är för förfinade i anden för att kunna besudlas av människans lägre jag.

Conway Vad var det hos mig som fick upp era ögon för min eventuella lämplighet?

storlaman Er sexuella likgiltighet eller asexualitet. Jag vet nog att ni haft mycket med vår utsökta cembalospelande Lo-Tsen att göra, Shangri Las prinsessa och yppersta skönhet, men ni har aldrig känt något sexuellt intresse för henne fastän hon är så ung och skön. Detta märkte Chang och imponerade på mig, och jag sade till Chang: "Där har vi måhända vår man, om han sätter de intellektuella och estetiska njutningarna över de sinnliga."

Conway Det har jag dess värre alltid gjort.

storlaman Det var väl det jag visste. Sådana karaktärsdrag föds man med. Man kan inte framodla dem eller utbilda dem, utan de sitter i själen från början och indikerar att man är en gammal själ och måhända en *bodhisattva*, som fastän han står över det världsliga livets fångelser och frestelser fortsätter att låta sig återfödas av ren medömkan med mänskligheten.

Conway Fader Perrault, ni tröttar ut er.

storlaman Tvärtom, jag ger mig själv större livskraft genom att dela med mig av mig själv. Det egna jaget är alltid en återvändsgränd. Den enda vägen framåt i livet mot utveckling och expansion ligger i att dela sig själv med andra och ägna sig mera åt andra än åt sig själv.

Låt det vara nog för den här gången, Conway. Nu vet ni var jag står och var jag önskar att ni stod. Egentligen har jag bara en enda önskan, och det är att ni ej skall svika oss och det ansvar som finns i Shangri La för hela världen. I princip är allt som alls har något liv i sig lika medansvarigt för allt annat levande liv som för sitt eget. Ansvar, solidaritet och tolerans – där har du våra tre grundpelare.

Conway Jag tackar er, fader, för er undervisning.

storlaman Och jag tackar er, Conway, för att ni finns.
(*Conway gör som förra gången: knäböjer och böjer sin nacke, varpå storlaman denna gång lägger sin hand på hans huvud.*)

Gå i frid, min son.

(*Conway reser sig och går, och storlaman sjunker tillbaka.*)

Akt IV scen 1.

Mallison Men lilla Lo-Tsen, hur har du kunnat stå ut med att leva här bland bara gamla mossiga äckliga gubbar? Har du aldrig längtat härifrån? Hur kom du hit?

Lo-Tsen Jag inte minnas helt klart, men det vara mycket länge sedan. Jag var bara barn men prinsessa och på väg till min brudgum i Baltistan från Peking, men resan var lång och svår, och vi överraskades av svåra snöstormar. Många av våra jakar dog, och många i mitt följe dog. Några tibetaner tog hand om oss och förde oss hit. Annars hade vi kanske alla omkommit.

Mallison Så du blev mer eller mindre bortrövad av dessa giriga tibetaner, som bara vill ha och inte släppa något ifrån sig! Det var ju rena brudrovet och rena kidnappningen, precis som i vårt fall! Då kidnappades en hel expedition med jakar, men nu kidnappar de med flygplan.

Lo-Tsen Jag inte riktigt förstå.

Mallison Du är ett offer för dessa snikna mänskorövare, precis som vi! De stjälar folk och förför dem här med sina droger och väntar sig sedan att de skall stanna här i godan ro för tid och evighet, som de har lyckats med den amerikanske svindlaren och den skenheliga bordellmamman! Om Conway ändå kunde genomskåda deras bedrägeri! Men han verkar lika förtrollad som Chalmers Bryant och karingen Brinklow. Kom med oss ut, Lo-Tsen! Du har hela världen att vinna där utanför! Här ruttnar du bara tillsammans med gamla torra gubbar. De stal dig från ditt bröllop! Du kan få ditt bröllop tillbaka!

Lo-Tsen Med vem, Mallison? Dig eller Conway?

Mallison Båda, om du vill! Tibetanskor är ju ofta gifta med många män! Kom bara med oss ut!

Lo-Tsen Jag vill tänka på saken.

Mallison Det är inget att tänka på. Bärarna har kommit två veckor för tidigt, de är villiga att ta oss med tillbaka till civilisationen, de startar om några dagar, och vi har ingen tid till betänketid utan måste besluta oss nu! Kommer du med?

Lo-Tsen Om du vill ha mig med.

Mallison (omfamnar henne) Naturligtvis vill jag ha dig med, älskade lilla vän! Jag är ju kär i dig och älskar dig över allt annat på jorden! Men vi måste agera försiktigt och inte ge någon anledning till misstanke. Ingen får stoppa oss, inte ens Conway. Här kommer han nu.

Conway Vad gör ni två här uppe så sent på natten?

Mallison Vi är förlovade och ska fly. Kommer du med oss?

Conway (ser från den ena till den andra) Är du från vettet?

Mallison Du är från vettet om du stannar kvar.

Conway Menar du allvar?

Mallison Givetvis. Hur kan du tveka?

Conway Du kan inte ta henne med.

Mallison Varför inte det?

Conway Mallison, för Guds skull, vad är det här för plötslig galenskap? Inte kan du fly från Shangri La bara så där utan vidare. Det är över hundra mil till civilisationen genom världens farligaste högalpina vildmark. Det går inte utan förberedelse och expedition.

Mallison Men allt är förberett, och expeditionen finns. Bärarna har kommit. Karavanen kom fram igår med böcker och utrustning och andra förråd. De väntar bakom passet. De ger sig av igen om två dagar. Vi har ingen tid att förlora.

Conway Och de är villiga att ta dig och Lo-Tsen med på en sådan strapatsrik resa?

Mallison De har fått betalt för det och väntar bara på att vi ska komma dit. De väntar bara till i övermorgon. Allt är fixat, Conway. Vi är räddade!

Conway Räddade från vad och till vad? Räddade från paradiset till helvetet? Vill du störta mig ner igen i den där fördärvliga fåfångans häxkittel av världsliga ambitioner och meningslösheter?

Mallison Det är ju det som är livet, Conway! Där har du ditt liv, inte här, där du bara är en död man.

Conway Jag trodde att jag här hade funnit något att leva för. Den värld som världskriget gav mig var värdelös i sin ondska.

Mallison Du är förtrollad. Vakna, Conway!

Lo-Tsen Jag går och hämtar kläder. (*går*)

Conway Hur som helst kan du inte ta henne med.

Mallison Vem kan hindra mig?

Conway Du måste ta hänsyn till henne! Hon är för gammal! Hon kom hit för nästan femtio år sen! Endast Shangri Las klimat och hälsosamhet har gjort att hon kunnat förbli ung. Där ute skulle hon genast skrumpna och bli lika skrynklig som en vanlig tibetansk åldring!

Mallison Vad är det för amsagor de har tutat i dig? Vem som helst kan ju se att hon är högst nitton år!

Conway Det är Shangri Las hemlighet. Alla blir osedvanligt gamla här och slutar åldras tills de blir hundra. Sedan åldras de men bara mycket långsamt.

Mallison Är det sådana dumheter som din storlama har fått hållhake på dig med? Och du har gått på sådana taskspelartrick och trott på deras lögner?

Conway Storlaman är en gammal jesuit som kom hit för två hundra år sen och var gammal redan då.

Mallison Och jag är ärkebiskopen Thomas Becket som aldrig mördades i Canterbury utan lever ännu. Vad är det för ett dårhus vi har hamnat i egentligen? Inte nog med att de shanghajar oskyldigt folk för att värva till sin lurendrejarrörelse, utan de tror till och med själva på sina etablerade lögner! Minsann, hela det här klostret borde bombas ut med all sin ondska och stinkande vidskepelse.

Conway Mallison, du vet inte vad du säger.

Mallison Och du vet inte vad det är för bluffmakeri du har gått på.

Conway Mallison, om du för ut Lo-Tsen härifrån dalen kan det betyda döden direkt för henne!

Mallison Den risken är jag beredd att ta, eftersom hon vill det själv.

Conway Har du verkligen frågat henne?

Mallison Ja, och hon sade ja.

Conway Då vet hon inte själv vilken risk hon tar.

Mallison Conway, jag riskerar hellre livet, ja, hellre offrar jag det än riskerar att förlora min själ åt detta humbugsrike av lögner.

Conway Då får du göra det själv på eget ansvar. Jag kan inte följa med dig.

Mallison Du måste!

Conway Jag har fått nya ansvar och plikter här som betyder mer för mig än alla världens rikedomar.

Mallison Jag klarar inte vandringsen upp till passet ensam. Hjälp oss åtminstone fram till karavanen.

Conway På ett enda villkor: att ni båda följer med mig hit tillbaka om karavanen inte finns där.

Mallison Ja, det är rimligt. Men karavanen finns där. Jag vet det. Allt är fixat.

Conway Jag hoppas verkligen det för din egen skull, Mallison.

Mallison Så fort du kommer ut ur denna humbugsgryta av illusioner bestämmer du dig för att följa med oss hela vägen tillbaka. Jag är säker på det. Allt du behöver är ett ögonblick på dig för att nyktra till, så blir du dig själv igen.

Conway Jag undrar allvarligt om det är du eller jag som är förryckt ur verkligheten och som inte fattar den. Verkligheten får visa vem som har rätt.

Mallison Vi har ingen tid att förlora! Kom! (*drar med sig Conway ut.*)

Scen 2.

Chang Ers helighet, vi har sökt över hela klostret. De finns inte kvar.

storlaman Jag fruktar en katastrof. Den unge mannen gav sig aldrig tid till att försöka förstå våra mysterier. I stället tolkade han dem på sitt eget sätt och vägrade tro på något annat än vad han själv såg. I sin impulsiva ungdom blev han kär i Lo-Tsen, som naturligtvis blev smickrad därav och lät sig förföras. När bärarna kom så tidigt fram såg den unge mannen sin chans och tog den och fick Lo-Tsen och Conway med sig.

Chang Men varför skulle Conway med sin högre mognad följa med ut härifrån?

storlaman Antagligen av ansvarskänsla för den unge mannen. Kanske han bara avsåg att följa dem säkert till karavanen. Men Lo-Tsen kan aldrig klara en enda natt där ute. Hon kommer att vissna genast och bereda sin älskare en chock som han i sin ungdomliga känslighet aldrig kan klara.

Chang Och Conway?

storlaman Han om någon kan klara sig av dem. Och då kanske han kan ta sig tillbaka, om katastrofen inte blir för svår. Vi finns alltid här, Chang, och han kan alltid komma tillbaka, och det vet han. Nu är jag trött, Chang. Låt mig få sova.

Chang Ja, ers helighet. (*drar sig tillbaka*)

storlaman (*suckar tungt och lutar sig tillbaka med ansiktet dolt i händerna*)

Blev chocken av ansvaret för tung för dig, Conway, så att du genast måste riskera allt för att ta på dig dubbelt så mycket ansvar?

Scen 3. Vid passet.

Snöstorm och mardrömsnejder.

Mallison Puh! Det var dubbelt värre att ta sig upp hit än vad det var att gå ner när vi kom.

Conway Men vi klarade det och har inte långt kvar.

Lo-Tsen Jag orkar inte längre. Jag måste få vila.

Mallison Lo-Tsen måste få vila, Conway.

Conway Vi kan inte vila nu. Vi kan inte låta karavanen vänta, om ni vill följa med den.

Lo-Tsen Bara lite sömn. Bara lite sova.
 Conway Jag får bära henne då, eller vill du bära henne själv?
 Mallison Jag orkar inte. Har du krafter kvar så är det bra.
 Conway Om det bara ville sluta blåsa. Denna vind är full av ispilar som känns som om de rev sönder ansiktet.
 Mallison Jag beklagar, Conway. Jag skulle inte ha insisterat på att be dig följa med.
 Conway Det var jag som insisterade. Annars hade ni aldrig klarat passet. Vi är över det nu. Det är bara några kilometer nedför till karavanen.
 Mallison Du är en hjälte som ställer upp för oss.
 Conway Det är det minsta jag kan göra.
 (*Conway lyfter upp Lo-Tsen och bär henne över axeln med hennes ansikte mot ryggen.*)
 Är du klar så går vi.
 Mallison Jag hänger med, Conway, så länge du visar vägen.
 Conway Jag tror det värsta är över nu.
 (*De går. Plötsligt skriker Mallison till.*)
 Conway (*vänder sig om*) Vad är det, Mallison?
 Mallison Conway, hennes ansikte! Det är något fel med Lo-Tsen!
 Conway Vad är det med henne?
 Mallison Någon sjukdom. Vi måste undersöka henne!
 (*De lägger ned Lo-Tsen och undersöker henne.*)
 Conway Du har rätt, Mallison. Det är till och med värre än vad jag någonsin kunde föreställa mig.
 Mallison (*ifrån sig*) Vad har de gjort med henne? Vad har Shangri La gjort med henne?
 Conway Ingenting, Mallison. Hon har bara åldrats. Sjuttio år på en dag. Hon har inte tålt klimatförändringen. Det är allt. Hon är död.
 Mallison (*skriker hysteriskt, blir galen och flyr skrämd från vettet.*)
 Conway Mallison! Mallison! (*försöker följa efter honom. Det hörs ett öronbedövande muller och brak.*) Mallison! Lavinen!
 (*Allt blir mörkt, lavinens förintande brak överröstar allt annat och dör småningom ut medan ingenting annat återstår av scenen än den tjutande stormens snö och vind....*)

Akt V scen 1. Ett primitivt sjukhustält.

läkaren Många patienter har jag tagit emot men aldrig en sådan i ett sådant skick. Hur i all sin dar lyckades de få hit honom levande?
 sjuksystemen Tibetaner kan konsten att klara livet genom vilka omöjliga förhållanden som helst.
 läkaren Men den här är ingen tibetan.
 sjuksystemen Nej, men bara tibetaner kunde rädda honom.
 läkaren Det är inte mycket kvar av honom. Jag tror aldrig han kan återställas till en vanlig människa.
 sjuksystemen Men han lever. Det är det viktigaste.
 läkaren Vad är livet värt om man har förlorat sin själ?
 (*En annan syster dyker upp.*) Vad är det?
 syster 2 Doktorn och syster, patienten har vaknat.
 läkaren (*reser sig*) Nå, äntligen! (*går bort med systrarna till ett förhänge som dras ifrån, där en annan syster sitter vid en säng med Conway som patient.*)
 Hur mår ni, Monsieur? Kan ni höra mig? Kan ni se mig?
 Conway (*betraktar förvirrat den ena efter den andra*) Var är jag? Vem är jag?

syster 3 (glad) Han talar franska!

läkaren Ni är i Chung-King. Ni blev fördd hit av en tibetansk karavan. De grävde fram er ur en lavin och räddade livet på er. Vet ni inte vem ni är?

Conway Jag har glömt vem jag var.

syster 1 Men ni lever och är medveten, och det är det första och viktigaste steget tillbaka till livet. Men ni är mycket svag. Ni måste vila, äta och ta det lugnt och sova mycket. Förstår ni?

Conway Jag förstår ingenting. Men jag förstår vad ni säger.

läkaren (till systrarna) Han har troligen haft en lång och svår hjärnskakning. Det är ett under att han lever.

Conway Vad säger ni?

läkaren Jag säger, att det är ett under att ni lever.

Conway Ja, jag borde vara död. Varför är jag inte död?

syster 1 Därför att ni lever. Var nöjd med det.

Conway Det är att begära det omöjliga.

syster 2 Vi ska hjälpa er få ert minne tillbaka.

Conway Tack, syster. Jag förtjänar inte er vänlighet. (*sluter ögonen*)

läkaren Låt honom sova. (*drar för förhänget igen.*)

Ett intressant fall. Han kan vara någon allmänt känd personlighet. Låt oss forska efter om någon engelsman gått förlorad i Tibet det sista halvåret.

syster 1 Det kan vara Hugh Conway, förre konsuln i Buskar, som ledde evakueringen därifrån och försvann i maharadjans av Kashmirs plan in i Tibet tillsammans med tre andra.

läkaren Skulle det verkligen vara han? Är det så har ni besparat oss mycket arbete, syster. Nu till de andra patienterna.

Scen 2. Ombord på ett fartyg.

Rutherford Det var en himla tur att jag råkade stöta på dig i det där franska fältsjukhuset. Annars hade vi kanske aldrig ens fått dig på fötter. Och vilken tur att jag kände igen dig!

Conway Jag har fortfarande inget klart minne av dig i det förflutna, Rutherford, även om jag tror dig när du säger att vi varit skolkamrater. Det märkliga är att alla språken jag måste ha lärt mig i ungdomen sitter på plats, och jag måste ha varit i Indien eftersom jag kan hindi.

Rutherford Du kunde alla civiliserade språk: engelska, franska, latin, grekiska och dessutom kinesiska och hindi och gud vet vilka andra språk. Du höll en lysande examensföreläsning på grekiska en gång.

Conway Ja, jag gjorde väl det, för grekiskan har jag också tillgänglig. Men vad gjorde jag i Indien?

Rutherford Du var inom utrikesdepartementet och konsul i Buskar, om jag inte minns fel.

Conway Var ligger Buskar?

Rutherford En av dessa vilda huvudstäder i ett av dessa omöjliga bråkiga länder bortom ingenstans.... Kriget gick hårt åt dig, Conway. Många tyckte du blivit rubbad efter kriget då du blev sprängd av en bomb vid något tillfälle, eller var det en granatchock?

Conway Hur ska jag kunna veta det?

Rutherford Tids nog ska vi få dig helt på fötter igen, och ditt minne dyker väl plötsligt upp en dag från ingenstans lika plötsligt som det försvann. Det behövs bara någon nyckel i låset.... (*Man hör Chopinmusik från salongen intill.*)

Conway Vem är det som spelar?

Rutherford Det måste vara den där överdängande pianisten från Ryssland, Giesecking eller vad han heter.

Conway Det är Chopin han spelar.

Rutherford Ja, det är det. Det känner du åtminstone igen. Spelar du fortfarande själv? Du brukade vara en av världens styvaste amatörpianister....

Conway Jag måste ha legat av mig ordentligt. En pianorepertoar kräver daglig underhållning. En dag utan övning, och man har förlorat en dag av sitt liv och hamnat under strecket och genast börjat rosta.... Men han spelar fel. Han spelar den där etyden på det vanliga amatörmässiga sättet.

Rutherford Vet du bättre hur den ska framföras?

Conway Faktiskt, *Rutherford*. Jag hade den stora äran att få undervisning av en elev till Chopin själv.... Han hade flera stycken av Chopin på sin repertoar som aldrig ens hade tryckts. Han hette Biac, Alphonse Biac....

Rutherford Vad svamlar du om, *Conway*?

Conway Det är inget svammel, *Rutherford*. Det är minnet som plötsligt kommit tillbaka.... Jag minns plötsligt allting klart.... Lo-Tsen.

Rutherford Vad är det?

Conway En Manchu-prinsessa som var Briacs elev – oändligt vacker – tills katastrofen.... (*döljer ansiktet i händerna*)

Rutherford Min gode man, du måste ha något av en historia att berätta.

Conway Det har jag, *Rutherford*, det har jag. Tacka Chopin för det, den störste kompositör som någonsin levat, men storlaman och Chang föredrog Mozart, medan Lo-Tsen älskade Scarlatti.... Vad musiken är för ett underbart språk, *Rutherford*. Men vad gör jag här?

Rutherford Vi når snart Honolulu.

Conway Du får ursäkta mig, *Rutherford*, men jag måste stiga av där. Jag måste genast återvända till Kina. Jag har ett ofullbordat ärende där.

Rutherford Vad kan det vara för ett ärende?

Conway De väntar på mig i Tibet.

Rutherford Min käre *Conway*, du får allt ta en sak i sänder.

Conway Du ska få hela historien, *Rutherford*, innan vi skiljs, men vi måste skiljas i Honolulu.

Rutherford Men din karriär då? UD väntar på dig.

Conway Det må låta konstigt för dig, *Rutherford*, men jag har faktiskt ett högre ansvar att tänka på än bara min egen karriär.

Rutherford Jag väntar på din förklaring.

Conway Jag ska ta hela historien från början. Det började i den där hålan Buskar i det där gudsförgätna landet. Det blev revolution igen i vanlig ordning, och det fanns åttio västerlänningar i staden som måste evakueras. Ansvaret för evakueringen föll på mig, men vi lyckades ordna flygplan åt alla. Själv fick jag till mitt förfogande ett specialbyggt plan för flygning på hög höjd över Kashmir, som maharadjan där låtit konstruera åt sig....

Rutherford Det var det planet som togs av en flygpirat och flögs till ingenstans....

Conway Ja, vi var fyra personer ombord. Det var amerikanen Barnard som reste på falskt pass, men det struntade vi i. Det var den där filantropen miss Brinklow, som tidigare varit känd som Shanghai Lily, en mångerfaren kurtisan. Och det var

unge Mallison, stackars Mallison, som ingenting visste om livet och som jag måste hjälpa genom allt, bara så att han kunde dra ner mig i sin egen undergång.... Men jag kommer ihåg det nu, det är över nu, och än är det inte för sent. Än kan världen räddas....

Rutherford Kan du rädda världen? Från vad?

Conway Inte jag, Rutherford. Shangri La. De erfarna krafterna som bryr sig om världen i Shangri La.

Rutherford Vad i all världen är Shangri La?

Conway Det är dit jag måste återvända.

Rutherford Ja, ja, men berätta din historia först.

Conway Jag blir inte förvånad om du inte tror mig.

Rutherford Trovärdigheten kan vi diskutera sedan. Nu vill jag veta vad du vet.

Conway Tänk att Chopins enklaste etyd kan ha en sådan förklarande effekt.

Rutherford Chopins elev, sade du?

Conway Ja. Han ägde en av Chopin själv senare utarbetad version av ess-dur-etyden. Jag kan spela den för dig om jag får öva upp mig lite.

Rutherford Vi går in till pianisten och frågar om vi får låna hans piano. Om du kan stycken av Chopin som han inte kan blir han grön av avund.

Conway Alphonse Briac lärde mig ett antal. (*de går*)

Slut.

(Verona, 23-27.10.2002)